

Nyhetsbrev 16, i smittevern i kommunale helse- og omsorgstjenester, oktober 2019

Oktober 2019

Distribusjon av nyhetsbrevet

Vi oppfordrer alle til å spre «**Nyhetsbrev om smittevern i sykehjem og hjemmesykepleie**», slik at det blir tilgjengelig for alle ansatte i kommunehelsetjenesten. Vi foreslår at nyhetsbrevet legges ut på intranett, sendes til avdelingsledere, slik at det kan gjøres tilgjengelig i oppholdsrommet eller lunsjrommet el. Vi mener det er spesielt viktig at ansatte i sykehjem og hjemmesykepleien får tilgang til nyhetsbrevet.

Årets influensavaksiner er nå på vei ut til kommuner og helseforetak

I løpet av noen uker vil de forhåndsbestilte vaksinene til målgruppene for influensavaksinasjon bli levert i kommuner og helseforetak. Utsendingen begynner i uke 41 og vil være ferdig i uke 43. Før sesongen 2019/2020 er det allerede bestilt over 700.000 doser influensavaksine til målgruppene. Dette er ny rekord og tyder på at både kunnskapen om og interessen for influensavaksine er økende både blant risikogruppene og helsepersonell.

Det er kommunens ansvar å sørge for at både risikobefolkning og ansatte får et tilbud om influensavaksine hvert år. I følge forskriften om nasjonale vaksinasjonsprogram skal kommunen organisere vaksinasjonene slik den finner det mest hensiktsmessig for å oppnå høyest mulig vaksinasjonsdekning. Vaksinasjonsdekningen har vært økende de siste årene, noe som tyder på at det gjøres mye godt arbeid i kommunene for å nå flere som trenger vaksine. Det er imidlertid langt igjen til Norge når målet om minimum 75 % dekning blant risikogruppene og blant helsepersonell.

Folkehelseinstituttet vil i år ha ekstra fokus på personer under 65 år som tilhører en av risikogruppene for alvorlig influensa, siden vi har sett at vaksinasjonsdekningen i akkurat denne gruppen er lavere enn blant personer over 65 år. Samtidig vil vi i samarbeid med Helsedirektoratet også ha et ekstra fokus på ansatte med pasientkontakt i kommunehelsetjenesten, da vi vet at dekningen er lavere her enn i sykehusene og at ansatte i kommunene også jobber med svært sårbare pasientgrupper. Ansatte i kommunehelsetjenesten har krav på samme informasjon og tilbud om gratis vaksine som sykehusansatte. Selv om det kan være utfordringer knyttet til stor spredning i arbeidssted og færre vaksinatører er det viktig å finne løsninger som kan øke dekningen i den enkelte kommune.

Vi håper høstens kampanjer fører til økt vaksinasjonsdekning i målgruppene og dermed en bedre beskyttelse mot influensa for sårbare pasienter. Ved behov er det mulig å bestille mer vaksine fra Folkehelseinstituttet så langt beholdningen rekker. Eventuelle etterbestillinger bør så langt det er mulig skje samlet pr. kommune.

Folkehelseinstituttet har laget nytt kampanjemateriell for den kommende sesongen. Dette kan lastes ned fra våre [nettsider](#). Her finner du en oversikt over tilgjengelig [materiell om influensavaksine](#).

Rapport fra nasjonal markering av håndhygienens dag 5. mai 2019

Rapporten fra markeringen 2019 er ferdigstilt og lagt ut på FHI's sin [temaside om håndhygiene i helsetjenesten](#), under fanen [Håndhygienedagen 5. mai](#).

Der finner dere både en [kort oppsummering](#) fra 2019 markeringen med beskrivelse av planene for nasjonal markering av 5. mai 2020, og en [lenger rapport](#) fra den nasjonale markeringen 2019, inkludert oversikt over deltagere som rapporterte tilbake etter gjennomført markering.

5. mai 2020 – Gjør du det ofte nok?

Spørsmålet vi stiller oss for 2020 er «Gjør du det ofte nok?» For at håndhygiene skal være et effektivt smitteverntiltak må det ikke bare gjøres korrekt og med effektive produkter, men det må også gjøres ofte nok og viktigst, til rett tid. Erfaringer viser at helsepersonell utfører håndhygiene i ned mot 50% av tilfellene det er anbefalt. Indikasjonene for håndhygiene er derfor temaet for markeringen i 2020. Målet er å bidra til at helsepersonell utfører håndhygiene hyppigere og til rett tid.

Følg gjerne vår [Facebook side](#). Her blir det jevnlig oppdatert om planer for 5. mai 2020.

Ta bare kontakt for eventuelle spørsmål: handhygiene@fhi.no

Renhold i sykehus og sykehjem

Standard Norge har satt sammen en komite for å utarbeide Norsk Standard for Renhold i pasientnære omgivelser i helseinstitusjoner.

Denne standarden skal kunne brukes både i primær- og spesialisthelsetjenesten. Hensikten er å minske risikoen for smittespredning, helsetjenesteassosierte infeksjoner og å øke kunnskapen om å begrense utbrudd. Det skal legges vekt på å bedre samarbeidet mellom renholdsavdelinger, smittevern, kvalitetsavdelinger og virksomheten for øvrig. Det jobbes for å etablere like rutiner med hensyn til renhold i pasientnære omgivelser. Målet er å bedre kvalitetsmessig renhold i helsetjenesten.

Standarden som utarbeides kan være grunnlag for godkjenningsordning eller sertifiseringsordning.

Komiteen som er sammensatt av hygienesykepleier, smittevernleger og renholdspersonell skal vurdere om det er aktuelt å utvikle fagplaner og kompetansekrav som grunnlag for personellsertifisering.

De skal i tillegg:

- Vurdere hvilke normative referanser som bør inngå i standarden
- Vurdere oversettelse av standarden til andre språk
- Vurdere internasjonalisering av standarden i ISO eller CEN
- Foreslå hvordan standarden best mulig kan tas i bruk av alle helseinstitusjoner i Norge

Standarden forventes ferdigstilt i løpet av 2020.

Prevalens

Nå er resultatene fra vårens prevalensundersøkelse av antibiotikabruk og helsetjenesteassosierte infeksjoner i sykehjem klare. Vi oppfordrer dere til å logge inn i [PIAHnett](#) (dataverktøyet for undersøkelsene) og hente ut tabeller og diagrammer med resultater fra eget sykehjem, egen kommune, eget fylke og hele landet.

Totalt 497 sykehjem deltok i undersøkelsen av helsetjenesteassosierte infeksjoner og antibiotikabruk i mai 2019. I tillegg var det to sykehjem som kun registrerte helsetjenesteassosierte infeksjoner og 27 sykehjem som kun registrerte antibiotikabruk. Antall beboere varierte derfor noe mellom de to delene av undersøkelsen. I infeksjonsdelen ble det registrert 23 531 beboere og i antibiotikadelen 23 760.

Helsetjenesteassosierte infeksjoner (HAI)

Prevalens av HAI var 4,1 %, og er den laveste totale prevalens som er målt siden 2009. Urinveisinfeksjoner (UVI) var fortsatt hyppigst forekommende og utgjorde 47 % av alle HAI, etterfulgt av nedre luftveisinfeksjoner som utgjorde 28 % av alle HAI.

Det er holdepunkter for at det å overvåke helsetjenesteassosierte infeksjoner fører til færre infeksjoner dersom resultatene brukes aktivt i institusjonene. Dere bør derfor vurdere vårens infeksjonsforekomst i eget sykehjem opp mot tidligere forekomst samt forekomst i egen kommune, eget fylke og hele landet (tilgjengelig i PIAHnett). Ved høy infeksjonsforekomst er det viktig å vurdere om infeksjonsforebyggende tiltak bør endres eller iverksettes.

Antibiotikabruk på sykehjem

Totalt 5,3 % av beboerne fikk forskrevet minst ett antimikrobielt middel (inkludert antiseptikumet metenamin (Hiprex)) på undersøkelsesdagen. Det ble registrert 1 236 forskrivninger.

Til tross for utstrakt bruk av metenamin var urinveisinfeksjoner den hyppigst forekommende infeksjonstypen i norske sykehjem. Det gjenspeiles i bruken av antibiotika. 31 % av forskrivningene var til behandling av urinveisinfeksjoner. Valg av medikamenter var hovedsakelig iht. de Nasjonal faglige retningslinje for antibiotikabruk i primærhelsetjenesten.

I PIAHnett kan dere se hvilke medikamenter som ble forskrevet per indikasjon i eget sykehjem, og vurdere om deres antibiotikabruk er i tråd med [Nasjonal faglig retningslinje for antibiotikabruk i primærhelsetjenesten](#).

Neste nasjonale prevalensundersøkelse

Neste prevalensundersøkelse skal gjennomføres i løpet av uke 45 (4. - 8. november 2019), på en dag tilsynslegen er til stede i institusjonen.

Frist for innlevering av data er 4. desember 2019.

Du finner både brukerveiledning for dataverktøyet og registreringsmal på vår nettside og lenke til innlogging:

[Prevalensundersøkelser av antibiotikabruk og helsetjenesteassosierte infeksjoner](#)

Tilgang til resultater fra prevalensundersøkelser

I PIAHnett har du tilgang til resultater fra eget sykehjem, samt kommunale, fylkesvise og nasjonale resultater. Tilsynsleger og annet helsepersonell som har ansvar for flere sykehjem, kan søke om tilgang til resultater fra alle sykehjem de har ansvar for, ved å sende en e-post til prevalens@fhi.no.

Ansatte i sykehjem har tilgang til resultater fra prevalensundersøkelsene i PIAHnett. Det har ikke kommuneoverleger og fylkesleger. Folkehelseinstituttet har derfor utarbeidet rapporter med resultater fra prevalensundersøkelsene av helsetjenesteassosierte infeksjoner og

antibiotikabruk i sykehjem til dem. Disse rapportene vil hovedsakelig inneholde statistikk fra den sist gjennomførte undersøkelsen. De vil vise deltagelse av sykehjem i undersøkelsen, samt noen utvalgte resultater om forekomst av helsetjenesteassosierte infeksjoner og bruk av antibiotika. Rapportene finnes på kommune-, fylkes og nasjonalt nivå, og vil bli sendt ut til abonnenter via e-post i etterkant av de obligatoriske undersøkelsene som gjennomføres to ganger årlig (mai og november). Dette er i henhold til NOIS-registerforskriften § 2-5 rapportering fra registeret og § 3-3 informasjonsstrategi rettet mot brukergrupper. Bestilling av abonnement skal skje på eget skjema som kan fås ved å sende en e-post til prevalens@fhi.no.

Norovirus

Selv om det ikke har vært varslet noen utbrudd med norovirus etter sommerferien, vil vi gjerne gjøre oppmerksomt på at snart begynner Norovirus sesongen! Det kan være lurt å gjennomgå deres infeksjonskontrollprogram og sjekke om dere er forberedt. Informasjon til alle helsepersonell om viktigheten av å tenke at det neste tilfelle av oppkast og diaré, kan være Norovirus, kan være et viktig tiltak for å unngå omfattende norovirusutbrudd! Vi minner også om at en alt ved mistanke om et infeksjonsutbrudd i en helseinstitusjon, skal varsle mistanken via VESUV-systemet. Mer informasjon om hvordan du varsler, finner du her: [VESUV](#).

Vi ønsker alle en riktig god høst!

Med vennlig hilsen
Avdeling for resistens- og infeksjonsforebygging
Nasjonalt folkehelseinstitutt